

Бібліографічний опис:

[Від редакції] (2022) Онлайн-семінар «Нагальні питання нематеріальної культурної спадщини: приклад України». *Матеріали до української етнології*, 21 (24), 207–229.

[Editorial] (2022) Web Seminar *Urgent Issues of Intangible Cultural Heritage: The Example of Ukraine. Materials to Ukrainian Ethnology*, 21 (24), 207–229.

ОНЛАЙН-СЕМІНАР «НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: ПРИКЛАД УКРАЇНИ»

15 листопада 2022 року Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України спільно з Національною комісією Туреччини у справах ЮНЕСКО було проведено онлайн-семінар «Нагальні питання нематеріальної культурної спадщини: приклад України» (*Web Seminar Urgent Issues of Intangible Cultural Heritage: The Example of Ukraine*).

Пропонуємо увазі читачів виступи науковців Інституту та привітання від турецьких колег (англійською та українською мовами).

СКРYPНУК HANNA

a Doctor of History, a professor, Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine, a director of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8904-7726>

СКРИПНИК ГАННА

докторка історичних наук, професорка, академік НАН України, директорка Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8904-7726>

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2022. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

GREETINGS FROM THE DIRECTOR OF M. RYLSKYI INSTITUTE OF ART STUDIES, FOLKLORISTICS AND ETHNOLOGY OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE, ACADEMICIAN OF THE NAS OF UKRAINE HANNA SKRYPNYK TO THE PARTICIPANTS OF THE WEB SEMINAR

Dear participants of the Web Seminar *Urgent Issues of Intangible Cultural Heritage: The Example of Ukraine*! On behalf of humanitarian scientists of Ukraine, I am pleased to congratulate you on this scientific event – holding, within the framework of Ukrainian-Turkish scientific cooperation, a professional discussion of the problems of protection of intangible cultural heritage in accordance with the provisions of the UNESCO International Convention (2003), primarily in the format of exchanging experience and real achievements of our countries in this important cultural and protection area.

The problems of culture acquire an important geopolitical sound under modern conditions. Therefore, it is not by chance that the measures of international cultural and protection organizations and the internal cultural policy of the leading states of the world give priority

to the issue of supporting national cultures, the formation of state programs for the detection, study and popularization of national cultural property. Such approaches correspond to the modern criteria and recommendations of UNESCO to the participating states regarding the preservation of ethnic culture and at the same time are a reflection of world trends towards the growing importance of cultural factors in the civilizational progress of the mankind. Representatives of the Ukrainian scientific community develop numerous projects for the preservation of cultural diversity, hold specialized conferences and round tables, implement fundamental research programs, create an appropriate legal base for the protection of cultural heritage, form the National List of the Elements of the Intangible Cultural Heritage of Ukraine, including (as of 01.09. 2020) 26 elements of the ICH.

The project *Ethnographic Image of Modern Ukraine. Corpus of Folklore and Ethnographic Materials* (in 10 volumes) has become a demonstrative example of the implementation of large-scale, nationwide importance, the monument protection research initiated by M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology. Its purpose is to clarify and represent within the entire Ukraine the modern state of preservation and functioning of ethnic culture as an important factor in ethno-identification processes under new geopolitical, educational and informational conditions and under the influence of active migration movements and intensification of inter-ethnic contacts; the formation of a powerful source base of information, photo and video materials, which will serve as the basis of scientific studies for modern and future researchers, enable consideration of ethnocultural phenomena in a long historical retrospective.

The narratives of this fundamental multi-volume work, recorded from more than 8,000 respondents, amount to about 6,000 pages of texts, supplemented by several thousand color and black-and-white photographs, which visualize the entire mosaic of the material and spiritual world of the Ukrainian people. There is no doubt that this work of Ukrainian scientists will serve as a good basis for ethnographic and linguistic atlases, ethnographic databases, an electronic linguistic archive (based on spoken (living) texts), etc.

A large-scale military invasion of Russia to Ukraine has caused and continues to cause irreparable human casualties and the destruction of the economy, ecology and cultural monuments (as of September 6, UNESCO has fixed the destruction or damage of 186 objects of cultural heritage of Ukraine).

The problem of international collaboration, joining efforts in the field of monument protection has become urgent taking into account this dramatic social reality, which is a threat to the existence of Ukraine and Ukrainians, and at the same time an unprecedented challenge to the safety of all humanity and its cultural heritage. Therefore, the current joint Ukrainian-Turkish online conference, proposed by prof. İcal, the founder and director of the Association of Institutions of Turkey, dealing with the problems of protection and preservation of cultural heritage, is very timely and important event.

The Turkish scientists have accumulated significant legal, theoretical and practical experience in the protection of intangible cultural heritage. 17 elements of the ICH are included in the Representative List of UNESCO (from 2008 to 2018). These are, in particular, ritual dances of dervishes, characters of the traditional puppet theater *Karagöz*, traditional holiday *Nowruz*, rituals of Alevi Bektash, traditional Turkish musical instruments, Turkish epos *Dede-Korkut*, making a *Turkish coffee*, art “on water” – “ebru” etc.

Scientific relations of the M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine with Turkish colleagues, in particular the National Commission of Turkey for UNESCO affairs, headed by prof. Dr. Öcal Oğuz have a fruitful tradition, confirmed with a number of joint Ukrainian-Turkish editions and international projects, including a special issue of the journal *Folk Art and Ethnology: Turkish Folklore* (no. 5, 2010), a part in the comprehensive two-volume edition *Modern Foreign Ethnology* (2010) (editor-in-chief is the academician of the NAS of Ukraine H. A. Skrypnyk). The President of the National Commission of Turkey for UNESCO affairs Ö. Oğuz is also the chairman of the Expert Committee on Intangible Cultural Heritage, a member of many national and international organizations in the field of folk culture, the editor-in-chief of the magazine *Millo Folklor (National Folklore)* (Ankara, Turkey). He is known also as the founder of the Institute of Turkish Folklore at Gazi University, organizer

of two museums of intangible cultural heritage – at Gazi University and the Research Center of Turkish Folklore in Ankara. Recent electronic published works of the Turkish National Commission for UNESCO affairs include *UNESCO World Heritage in Turkey* (2019) and *The Future of Intangible Cultural Heritage: Experience of Turkey*.

Professor, Dr. Öcal Oğuz appreciates approvingly the activities of Ukrainian colleagues in the protection of cultural heritage, supports the topic of monitoring the destruction of cultural monuments as a result of the barbaric actions of the Russian Federation, which has been started and defined by the IASFE as a priority area of research.

I hope that the current Web Seminar will draw attention of European scientists to the strengthening of our joint efforts to stop the destructive military actions of the Russian aggressor, to protect and preserve Ukrainian cultural heritage as an important component of modern world cultural and artistic heritage.

I would like to thank the initiators of the Web Seminar – professor Öcal (Turkey) and professor O. Mykytenko (Ukraine) – and wish sincerely its participants success in the work.

**ПРИВІТАННЯ ДИРЕКТОРКИ ІНСТИТУТУ
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ
ТА ЕТНОЛОГІЇ ім. М. Т. РИЛЬСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ ГАННИ СКРИПНИК
УЧАСНИКАМ ОНЛАЙН-СЕМІНАРУ**

Шановні учасники онлайн-семінару «Нагальні питання нематеріальної культурної спадщини: приклад України!» Від імені вчених-гуманітаріїв України рада привітати Вас із цією науковою подією – проведення в рамках українсько-турецької наукової співпраці фахового обговорення проблем охорони нематеріальної культурної спадщини згідно з положеннями Міжнародної конвенції ЮНЕСКО (2003), передусім у форматі обміну досвідом та реальними досягненнями наших країн у цій важливій культурно-охоронній сфері.

За сучасних умов проблеми культури набувають важливого геополітичного звучання, тому-то й не випадково, що заходами міжнародних культурно-охоронних організацій та внутрішньою культурною політикою провідних держав світу пріоритетного значення надається питанням підтримки національних культур, формуванню державних програм на виявлення, вивчення та популяризацію національних культурних надбань. Такі підходи відповідають сучасним критеріям і рекомендаціям ЮНЕСКО державам-учасницям щодо збереження етнокультури й водночас є відображенням світових тенденцій на зростання ролі культурних факторів у цивілізаційному поступі людства. Представниками української наукової спільноти розробляються численні проекти на збереження культурного різноманіття, проводяться спеціалізовані конференції та круглі столи, реалізуються фундаментальні науково-дослідницькі програми, створюється відповідна правова база захисту культурної спадщини, формується Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України, до якого (на 01.09.2020 р.) включено 26 елементів НКС.

Показовим прикладом реалізації масштабних, загальнонаціональної ваги пам'ятко-охоронних досліджень став ініційований Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського проект «Етнографічний образ сучасної України. Корпус фольклорно-етнографічних матеріалів» (у 10 томах). Його метою є виявлення та репрезентація в межах цілої держави сучасного стану збереженості й функціонування етнокультури як важливого чинника етноідентифікаційних процесів за нових геополітичних, освітньо-інформаційних умов та під впливом активних міграційних рухів і інтенсифікації міжетнічних контактів; формування потужної джерельної бази відомостей, фото- і відеоматеріалів, яка слугуватиме основою наукових студій для сучасних і майбутніх дослідників, уможливить розгляд етнокультурних явищ у тривалій історичній ретроспективі.

Наративи цієї фундаментальної багатотомної праці, записані від понад 8000 осіб респондентів, нараховують близько 6000 сторінок текстів, доповнених кількатисячними кольоровими та чорно-білими фотографіями, які візуалізують усю мозаїку матеріального та духовного світу української людності. Поза сумнівом, ця праця українських учених послужить доброю основою етнографічних і лінгвістичних атласів, етнографічних баз даних, електронного лінгвістичного архіву (заснованого на базі уснорозмовних (живих) текстів) тощо.

Широкомасштабне військове вторгнення росії в Україну спричинило й спричиняє непоправні людські жертви і руйнування економіки, екології та пам'яток культури (на 6 вересня ЮНЕСКО зафіксувало знищення або пошкодження 186 об'єктів культурної спадщини України).

З огляду на цю драматичну суспільну реальність, яка є загрозою екзистенційного буття України та українців, а водночас безпрецедентним викликом безпеці усього людства та його культурним надбанням, актуалізувалася проблема міжнародної колаборації, об'єднання зусиль в пам'ятко-охоронній царині. Тому-то нинішній спільний українсько-турецький онлайн-семінар, запропонований проф. Оджалом, засновником і директором Асоціації інституцій Туреччини, що займаються проблемами захисту і збереження культурної спадщини, є дуже своєчасним і важливим.

Значний правовий, теоретичний та практичний досвід з охорони нематеріальної культурної спадщини нагромадили науковці Туреччини – 17 елементів НКС включено до Репрезентативного списку ЮНЕСКО (з 2008 по 2018 рр.). Це, зокрема, обрядові танці дервішів, персонажі традиційного лялькового театру «Караджюз», традиційне свято «навруз», ритуали алеві-бекташей, традиційні турецькі музичні інструменти, турецький епос «деде-коркут», приготування «турецької кави», художнє мистецтво «на воді» – «ебру» тощо.

Наукові зв'язки Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України з турецькими колегами, зокрема Національною комісією Туреччини у справах ЮНЕСКО, яку очолює проф. д-р Оджал Огуз (Öcal Oğuz) мають плідну традицію, засвідчену рядом спільних українсько-турецьких видань та міжнародних проєктів, серед яких спецвипуск журналу «Народна творчість та етнологія: Турецька фольклористика» (№ 5, 2010), розділ у ґрунтовному двотомному виданні «Сучасна зарубіжна етнологія» (2010) (головний редактор – академік НАН України Г. А. Скрипник). Президент Національної комісії Туреччини у справах ЮНЕСКО О. Огуз є також головою Експертного комітету з нематеріальної культурної спадщини, членом багатьох національних і міжнародних організацій у галузі народної культури, головним редактором журналу «Millo Folklor» («Національний фольклор») (Анкара, Туреччина). Свого часу був засновником Інституту турецького фольклору у столичному Університеті Газі (Gazi University), організатором двох музеїв з нематеріальної культурної спадщини – при Університеті Газі та Дослідному центрі турецького фольклору Анкари. Серед останніх електронних видань Національної комісії Туреччини у справах ЮНЕСКО – «UNESCO World Heritage in Turkey» («Світова спадщина ЮНЕСКО у Туреччині») (2019) та «The Future of Intangible Cultural Heritage: Turkey's Experience» («Майбутнє нематеріальної культурної спадщини: досвід Туреччини»).

Професор, д-р О. Огуз схвально оцінює діяльність українських колег на захист культурної спадщини, підтримує розпочату в ІМФЕ тематику з моніторингу руйнувань культурних пам'яток унаслідок варварських дій РФ, визначену ІМФЕ як пріоритетний напрям дослідження.

Сподіваюсь, що нинішній онлайн-семінар приверне увагу європейських учених до употужнення наших спільних зусиль на припинення руйнівних військових дій російського агресора, на захист і збереження української культурної спадщини як важливої складової сучасного світового культурно-мистецького надбання.

Дякую ініціаторам онлайн-семінару – професору Оджалу Огузу (Туреччина) і професорці Оксані Микитенко (Україна) – та щиро бажаю його учасникам успіхів у роботі.